

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 52721-01-19 חדד נ' גלעדי ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט

בפני כבוד השופט אבי סתיו

התובעת: מאירה חדד

נגד

הנתבעים: 1. אלינור גלעדי
2. בן ביטון
3. מרגלית אזרד

בשם התובעת: עו"ד אביחי בן דוד

בשם הנתבעים: עו"ד אסף גיתאית

פסק דין

תביעה על סך 150,000 ש"ח בגין לשון הרע שלטענת התובעת נכתבה עליה במסגרת פרסומים שפרסמו הנתבעים ברשת הפייסבוק.

רקע

1. התובעת והנתבעים מתגוררים ביישוב בית דגן. אין היכרות מוקדמת בינם לבין התובעת לפני האירועים שהובילו לכתיבת הפרסומים נושא התביעה. הרקע לכתיבת פרסומים אלו הוא אירועים שהתרחשו סביב מערכת הבחירות האחרונה למועצה המקומית בית דגן.

2. ערב לפני יום הבחירות או מעט קודם לכן, התרחשה תקרית בין התובעת לבין הנתבעת 1, אשר הכלב של התובעת היה מעורב בה. לטענת התובעת, הנתבעת 1 תקפה את הכלב שלה והיא הגנה עליו, ואילו לטענת הנתבעת 1 הכלב של התובעת התקרב אליה והיא ביקשה שיזוז ממנה, ואז תקפה אותה התובעת מילולית.

3. התובעת תמכה באחד המועמדים בבחירות ולדבריה ביום הבחירות היא הייתה אחראית על עובדי המטה שלו מחוץ לקלפי (עמ' 6, שורות 4-5 לפרוטוקול). בשלב מסוים, היה ערבוב בין שני ה"מחנות", ואז התרחשה תקרית מסוימת בינה לבין נערה שהשתייכה למחנה השני. מכיוון שאותה נערה הייתה קטינה במועד האירוע, נכנה אותה א'. אשר לטיבה של אותה תקרית, ישנם הבדלים מסוימים בתיאור האירוע על ידי הצדדים. נפרט את הדברים.

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 19-01-52721 חדד נ' גלעדי ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט

לטענת התובעת (סעיפים 24-28 לתצהירה), היא נכנסה לאזור של ה"מחנה" של הצד השני תוך שהחזיקה את מכשיר הטלפון שלה בידה. לפתע, היא הרגישה חבטה ביד ומעוצמת החבטה נפל המכשיר לארץ. היא חיפשה את המכשיר על הקרקע, ואז מישו עזר לה למצוא אותו. לאחר מכן הגיע למקום שוטר אשר שאל אותה האם צילמה עם המכשיר. היא הראתה לו שאין בו תמונות, ואז הוא עזב.

לטענת הנתבעת 1 (סעיפים 12-15 לתצהירה ועמ' 11 לפרוטוקול), התובעת לא צייתה להנחיות המשטרה אשר הפרידה בין שני המחנות, נכנסה לאזור של המחנה השני והשתמשה בטלפון שלה כדי לצלם. א' ביקשה ממנה מספר פעמים להפסיק לצלם, אולם היא המשיכה. בזמן מסוים ככל הנראה א' נגעה במכשיר הטלפון והוא נפל. כשהמכשיר נפל סטרה התובעת לא' ביד בחוזקה, ועוצמת הסטירה הגיעה גם אל הנתבעת 1. אז החלה התלהמות, כאשר אנשים צעקו על התובעת ואף המשטרה הגיעה למקום.

הנתבע 2 העיד, כי ראה את התובעת מצלמת, ולאחר מכן כשהטלפון שלה נפל ראה אותה מכה את א' בידה, ואז התחילה מהומה (עמ' 14, שורות 2-7 לפרוטוקול). הנתבעת 3 העידה שלא ראתה את כל האירוע מתחילתו, אולם ראתה את התובעת מכה מישהי בידה, ולאחר מכן שאלה מי זו שהכתה ואנשים הצביעו על התובעת (סעיפים 4-6 לתצהירה ועמ' 12 לפרוטוקול).

הפרסומים נושא התביעה

4. עניינה של התביעה בפרסומים שנכתבו בקבוצת הפייסבוק "בית דגן של כולנו", אשר לטענת התובעת יש בה כ-835 חברים. נפרט עתה את הפרסומים נושא התביעה, כפי שהם מפורטים בכתב התביעה.

הפרסום מטעם הנתבעת 1

5. במועד מסוים (בכתב התביעה נטען כי הדבר היה ביום 30.10.2018 – יום הבחירות – אולם לטענת הנתבעים הדבר היה ביום 11.11.2018), פרסמה הנתבעת 1 ברשת הפייסבוק את הפרסום הבא:

"**מאירה חדד** מי זו הממורמרת? מי זו שהמציאה? מי זו האלימה??
ביום הבחירות סתרת (כך במקור - א' ס') לילדה ביד מול העיניים שלי.
מה גם שהסטירה הגיעה גם לכיווני! כשאת מדברת על אלימות תסתכלי
במראה טוב טוב ותווכחי לגלות אדם רע שכל שמעניין אותו הוא ליצור
שנאה וטו לא (כך במקור - א' ס')! ערב לפני הבחירות הסתובבת על כלבך
(כך במקור - א' ס') בצמוד למטה אלי דדון וכשכלבך הגיע לעברי ביקשתי
שיזוז ממני וישר פתחת את הגיורה שלך! וכל שביקשתי שתתרחקי ממני

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 52721-01-19 חדד נ' גלעדי ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט

ולא תפני אלי! למחרת הלכת וסיפרת שקיללתי ואף הרמתי עלייך יד!
בושה לאנושות כולה!"

בכתב התביעה נטען, כי מדובר בלשון הרע, שכן התובעת מעולם לא הרימה יד על קטינה או על אדם אחר כלשהו (סעיף 16 לכתב התביעה). יצוין, כי לא נטען בכתב התביעה, מכל מקום לא במפורש, כי יש לשון הרע בקשר למרכיבים האחרים של הפרסום – היינו, אלו הקשורים למריבה עם הכלב – והטענה ללשון הרע מתמקדת בפרסום כי התובעת תקפה קטינה.

התובעת הגיבה לפרסום זה של הנתבעת 1, ובו התייחסה לתקרית עם הכלב, טענה שהנתבעת 1 ניסתה לבעוט בו וכשהיא הגנה עליו תקפה אותה מילולית. הנתבעת 1 הגיבה לתגובת התובעת ודחתה את טענותיה.

הפרסום מטעם הנתבע 2

6. בשלב מסוים העלתה התובעת פוסט בו הביעה את צערה על הפסדו של המועמד בו תמכה, ועל כך שהמחנה השני "לא יודעים מהו ניצחון וממשיכים עם הרפש שלהם כל היום". בתגובה לפוסט זה כתב הנתבע 2 כך:

"מאירה חדד את אישה אלימה שמרביצה לילדה שיכול[ה] להיות הבת שלך כולנו ראינו ביום הבחירות מה עשית".

התובעת הגיבה לפרסום ואמרה לנתבע 2, בין היתר, "תתכונן לתגובה שתגיע בקרוב" ובין השניים התפתח "דו קרב" של תגובות. בהמשך כתב הנתבע 2 בתגובה לפרסום של מישהי אחרת, כי התובעת שכחה "שדחפה והרימה יד על ילדה בת 17 שיכולה להיות הנכדה שלה", ובהמשך חזר וטען, בתגובה לפרסומים אחרים בקבוצה, כי התובעת היא "אישה שמרימה יד על ילדה בת 17".

הפרסום מטעם הנתבעת 3

7. הנתבעת 3 כתבה בקבוצת הפייסבוק כך:

"מאירה חדד לך אסור לדבר על אלימות

את ביום הבחירות הרבצת לנערה ששרה ותמכה באלי אז בבקשה ממך
תחשבי פעמיים לפני שאת מקלידה
המזל שלך שהיא לא התלוננה במשטרה".

ההליך

8. בגין הפרסומים האמורים הגישה התובעת תביעה נגד הנתבעים, על סך 150,000 ש"ח. בכתב ההגנה נטען, כי התובעת מציגה את הפרסומים במנותק מההקשר בו הם נכתבו, ובהתעלם מכך שאין מדובר ב"פוסטים" אלא בתגובות לפרסומים של התובעת. נטען, כי התובעת ערכה את

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 52721-01-19 חדד נ' גלעדי ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט

הפרסומים ומחקה את הפוסטים שהיא פרסמה, כך שהפרסומים נושא התביעה מנותקים מהקשרם. נטען כי אין מדובר בלשון הרע, ומכל מקום עומדות לנתבעים ההגנות הקבועות בסעיפים 14-15 לחוק איסור לשון הרע, התשכ"ה-1965 ("חוק איסור לשון הרע").

9. מטעם התובעת העידה היא עצמה בלבד. מטעם הנתבעים העידו הנתבעים עצמם (הנתבעות 1 ו-3 הגישו תצהיר עדות ראשית, הנתבע 2 לא הגיש תצהיר אולם התייצב לדיון ובהסכמת הצדדים נחקר בחקירה ראשית). כמו כן, זימנו הנתבעים לעדות את השוטר שהיה במקום ואת א'. אולם, א' לא התייצבה לדיון מספר פעמים, ורק לאחר שהוצא נגדה צו הבאה היא הגיעה לדיון והתאפשרה עדותה. לאחר שהושלמו החקירות, הגישו הצדדים את סיכומיהם בכתב.

דיון והכרעה

10. כמו בכל תביעת לשון הרע, יש לבחון תחילה האם מדובר בפרסום הנחשב ל"לשון הרע". ככל שהתשובה תהיה חיובית, יש לבחון האם נהנים הנתבעים מאיזה מההגנות הקבועות בחוק. ככל שהתשובה לשאלה אחרונה זו תהיה שלילית, יש להידרש לשאלת הפיצוי המתאים (ל"תרשים הזרימה" בעוולת לשון הרע ראו למשל, ע"א 751/10 פלוני נ' דיון – אורבך, פסקאות 6-7 לפסק דינו של השופט עמית (8.2.2012)).

11. בענייננו, לא יכול להיות ספק כי הפרסומים השונים עולים כדי לשון הרע בהתאם לסעיף 1 לחוק איסור לשון הרע, שעה שמיוחסת בהם לתובעת התנהגות שבמהלכה הפעילה אלימות כלפי אישה אחרת, ובמיוחד שעה שמצוין כי אותה אישה היא קטינה. מוקד הדיון הוא אפוא בשאלה האם נהנים הנתבעים מההגנות הקבועות בחוק. בטרם נפנה לבחון שאלה זו, עלינו להתייחס למספר היבטים עובדתיים.

הפרסומים בהקשרם

12. בכתב התביעה ובתצהירה של התובעת נטען, כי הפרסום של הנתבעת 1 החל את גל ההכפשות, וגרר את הפרסומים של יתר הנתבעים ושל תושבים נוספים. הקורא את כתב התביעה ואת התצהיר עשוי להתרשם, כי הפרסום של הנתבעת 1 החל בחלל ריק. אולם, לטענת הנתבעים לא כך היה.

13. לטענת הנתבעים, ביום 11.11.2018 פרסם אחד המועמדים שהתמודדו בבחירות פוסט בפייסבוק המתייחס למקרה אלימות, שאינו קשור לבחירות בבית דגן, וכתב כי הקהילה כולה צריכה לגנות את המקרה הזה. בתגובה לפוסט זה כתבה התובעת תגובה המאשימה את המחנה השני באלימות מילולית על סף פיזית לאורך כל מסע הבחירות, וקראה "להקיא אתכם מתוכנו כמה צביעות איכסס". בתגובה כתבה לה הנתבעת 1 "במיוחד אותך". או אז, החלה התובעת – כך לטענת הנתבעת 1 – להכפיש אותה באופן אישי על האירוע עם הכלב, ורק אז פרסמה הנתבעת 1 את התגובה

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 52721-01-19 חדד נ' גלעדי ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט

שבגינה הוגשה התביעה. לטענת התביעה 1, התובעת מחקה את השרשור והתגובות, ולכן לא ניתן להציג את הפרסומים שבקשר אליהם נכתבה התגובה שלה.

גם לטענת התביעה 3, הפרסום שבגינה היא נתבעת לא נכתב כ"פוסט" אלא כתגובה לפרסומים של התובעת בהם האשימה את המחנה השני כאילו הם נהגו באלימות, בעוד שהיא ראתה במו עיניה, לדבריה, כי התובעת היא זו שנהגה באלימות. אף לטענת התביעה 3, התובעת ערכה שינויים בתגובות בטרם הגישה את התביעה.

14. מעיון בכתב התביעה ובתצהיר התובעת ניתן להיווכח, כי הפרסומים של התביעות 1 ו-3 מובאים באופן נטול הקשר. התובעת מצרפת העתקים של הפרסומים האמורים, אולם אינה מצרפת את השרשור כולו ואינה מציינת בתגובה למה הם נכתבו. הקורא עשוי לסבור, כי מדובר בפרסומים שנכתבו סתם כך נגד התובעת, אולם מקובלת עלי טענת התביעה כי לא כך היה, וכי הפרסומים שלהם נכתבו כתגובות בשרשור אשר כלל גם פרסומים של התובעת. למעשה, מהפרסומים עצמם ניתן לראות כי הם חלק משרשור ולא התחלה שלו. אולם, במשפט לא הוצג השרשור בכללותו, לאחר שלטענת התביעה הוא נמחק על ידי התובעת, כך שלא ניתן להבין את ההקשר המלא של הפרסומים נושא התביעה. אין בידי לקבוע האם אכן מדובר במחיקה מכוונת שנעשתה על ידי התובעת, אולם ברי כי היא זו שאחראית לכך שאין בפני בית המשפט את התמונה המלאה, ובמיוחד בולט חסרונם של הדברים שכתבה התובעת אשר היו חלק מהמהלך שהוביל לכתיבת הפרסומים נושא התביעה. התובעת ידעה כי היא מתכוונת להגיש תביעת דיבה (כפי שעולה מתגובות שכתבה בזמן אמת), ומאליו מובן כי היה עליה לשמור ולתעד את כל השרשור, ובמיוחד את הפרסומים שלה במסגרתו, על מנת שיהיה בידה להציג תמונה מלאה בפני בית המשפט. העובדה שהדבר לא נעשה נזקפת לחובת התובעת מבחינה ראייתית.

התקרית בין התובעת לבין א'

15. כאמור לעיל, לטענת התובעת לא היה כל אירוע של אלימות בינה לבין א'. אולם, לאחר שמיעת העדויות ניתן לקבוע כי הייתה תקרית מסוימת בין התובעת לבין א', כאשר ייתכן שהתובעת לא זכרה אותה במלואה. למעשה, דומה כי בסיכומיה אף התובעת מאשרת זאת, הגם שלשיתתה לא ניתן להגדיר תקרית זו כ"אלימות".

16. שלושת הנתבעים העידו כי ראו את התובעת מכה את א' בידה, וזו למעשה הייתה הסיבה שכתבו את הפרסומים נושא התביעה. לנתבעים אין היכרות מוקדמת עם התובעת, וקשה לראות סיבה מדוע ימציאו נגדה סיפור כזה. אינדיקציות נוספות תומכות בקביעה זו. ראשית, עצם העובדה ששומר הוזעק למקום, ואף ביקש מהתובעת תעודת זהות. שנית, עדותו של השומר. השומר העיד שאינו זוכר מה בדיוק היה אופי התלונה, אולם הוא זוכר במעורפל כי היה משהו "בין 2 נשים... משהי אולי תקפה קיללה לא זוכר בדיוק מה..." (עמ' 8, שורות 30-31 לפרוטוקול). מעדותו של השומר מסתמן כי האירוע שבגינה הגיע למקום היה תלונה המתייחסת לאלימות מסוג כלשהו.

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 52721-01-19 חדד נ' גלעדי ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט

עניין נוסף שיש להתייחס אליו בהקשר זה הוא עדותה של א'. כפי שצוין לעיל, א' זומנה לעדות על ידי הנתבעים, אולם לא התייצבה לדיון מספר פעמים, ורק לאחר שהוצא נגדה צו הבאה היא הואילה להגיע ולהעיד. בעדותה טענה א' באופן גורף כי אינה זוכרת דבר ממה שאירע. בכך מוצאת התובעת ראייה לכך שלא היה מקרה אלימות, שהרי אחרת יש להניח שא' הייתה זוכרת זאת. לדעתי, התמונה בדיוק הפוכה. עדותה של א' הייתה לא אמינה, וניכר היה כי היא מבקשת להרחיק את עצמה מכל מעורבות בנושא. הרושם שהתקבל מהעדות (ומהניסיונות החוזרים ונשנים לחמוק ממדת עדות) לא היה כי א' באמת ובתמים אינה זוכרת אירוע חריג, אלא כי היא בוחרת לטעון שאינה זוכרת דבר על מנת שלא תצטרך לפרט את הדברים. רושם זה מחזק במידת מה את גרסת הנתבעים (הגם שאין מדובר בראיה בעלת משקל רב), ומכל מקום ודאי שאין לומר כי עדותה של א' מחזקת את גרסת התובעת.

17. לאור כל האמור, דעתי היא כי הנתבעים הוכיחו כי היה אירוע במסגרתו הכתה התובעת את א' בידה. עם זאת, אין מדובר בהכרח במכה מתוך כוונה לנהוג באלימות, אלא ככל הנראה בתגובה, אולי אינסטינקטיבית במידה מסוימת, להפלת הטלפון הנייד של התובעת, ייתכן שעל ידי א' עצמה.

על רקע האמור, נבחן את השאלה האם נהנים הנתבעים מההגנות הקבועות בחוק איסור לשון הרע.

ההגנות

18. הנתבעים טוענים הן להגנת אמת הפרסום הקבועה בסעיף 14 לחוק איסור לשון הרע, והן להגנת תום הלב הקבועה בסעיף 15 לחוק. דעתי היא, כי בנסיבות העניין לא עומדת לנתבעים הגנת אמת הפרסום אולם עומדת להם הגנת תום הלב, לפי החלופה הקבועה בסעיף 15(3) לחוק. נפרט את הדברים.

19. הגנת "אמת הפרסום", הקבועה בסעיף 14 לחוק איסור לשון הרע, כוללת שני מרכיבים: כי הפרסום הוא אמת; וכי יהיה אינטרס ציבורי בפרסום. התובעת לא טענה כי אין בענייננו אינטרס ציבורי בפרסום, ועל פני הדברים קיים אינטרס כזה, שעה שהפרסום עסק במותר ובאסור במסגרת מערכת בחירות (ונוכח כי התובעת היא זו שהציפה לראשונה את הנושא של אופן התנהלותה של מערכת הבחירות והעלתה את הטענה כי הייתה במסגרתה התנהגות הגובלת באלימות). טענתה העיקרית של התובעת היא כי הפרסום אינו משקף את האמת. בהקשר זה טוענת התובעת, כי גם אם האירוע התרחש כפי שהנתבעים מתארים אותו, הרי שהאופן בו תיארו אותו הנתבעים אינו נכון, שכן מדובר היה לכל היותר בתגובה אינסטינקטיבית של התובעת להפלת הטלפון על ידה, ולא ניתן לתאר זאת כהפעלת אלימות על ידי התובעת כלפי קטינה.

20. ככלל, תנאי האמת כולל דרישה כי התמונה העובדתית תהיה מלאה. "הפרסום נדרש לשקף אמת 'שלמה'. כלומר, שלא ייעדרו ממנו פרטים המשנים את הרושם הכללי המתקבל מהפרסום,

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 19-01-52721 חדד נ' גלעדי ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט

וכן שלא ייכללו בו פרטים משמעותיים שאינם נכונים" (דנ"א 2121/12 פלוני נ' דיין אורבך, פ"ד סז(1) 667, פסקה 28 לפסק דינו של הנשיא גרוניס (18.9.2014) ("עניין דיין")). עם זאת, ההגנה לא תיפגע בשל כך שלא הוכחה אמיתותו של "פרט לוואי שאין בו פגיעה של ממש" (סעיף 14 לחוק). השאלה שמתעוררת בענייננו נוגעת לשאלה באיזה נסיבות יהיה בהשמטת חלק מהפרטים כדי לשלול מהפרסום את הגנת האמת. אכן, לעתים השמטה של פרטים עשויה להציג תמונה מסולפת לא פחות מכתובה של פרטים שקריים, וכידוע חצי אמת עשויה להיות גרועה משקר. אולם, לא בכל מקרה תהיה חובה לכלול בפרסום את כל הפרטים, והדבר תלוי בנסיבות העניין. בהקשר זה יש לדעת משקל לכך שמדובר בפרסום מסוג של תגובה ברשת החברתית. למאפיין זה עשויה להיות חשיבות הן בהקשר של הגנת אמת הפרסום, והן בהקשר של הגנת תום הלב.

21. בפסיקה נקבע, כי דיני לשון הרע חלים על פרסומים ברשת האינטרנט, לרבות ברשתות החברתיות, אולם זאת "בשינויים המחויבים" ותוך התאמה למאפיינים הייחודיים של פרסומים במרחב המקוון (רע"א 4447/07 מור נ' ברק אי.טי.סי. [1995] **החברה לשרותי בזק בינלאומיים בע"מ**, פ"ד סג(3) 664, 683-682 (2010) ("עניין מור"); רע"א 1239/19 שאל נ' חברת ניידלי תקשורת בע"מ, פסקאות 8, 36-37 (8.1.2020) ("עניין שאל"). מובן, כי פרסומים באינטרנט אינם עשויים מעור אחד, ויש לתת את הדעת למאפיינים הספציפיים של הפלטפורמה בה נעשה הפרסום. כאשר מדובר בפרסומים ברשתות החברתיות (כגון פייסבוק), יש להביא בחשבון את האופי הדינאמי של הדיונים בפלטפורמות אלו, ואת העובדה כי פעמים רבות הם כוללים תגובות, תגובות-שכנגד וכן הלאה, הנכתבות באופן מהיר ואף מיידי. למאפיין זה – מאפיין המיידי – עשויה להיות משמעות בעת יישום הדוקטרינות הקבועות בדיני לשון הרע.

כך, בכל הנוגע למידת הגמישות כלפי פרסומים אשר יש בהם אי דיוקים או השמטה של פרטים, יש להבחין בין פרסום הנעשה בצורה יזומה ומתוכננת מראש, לבין פרסום שבמהותו הוא תגובה מיידי לפרסום אחר. בעוד שבפרסום מהסוג הראשון הקורא הסביר מניח כי הוא מציג תמונה מקיפה של האירוע, הרי שבפרסום מהסוג השני הקורא הסביר עשוי להבין כי מוצגת בו זווית חלקית בלבד והוא אינו מתאר את האירוע באופן מלא, והוא יתייחס לפרסום בהתאם. במילים אחרות, כאשר מדובר בפרסום "מגיב", ובמיוחד כאשר התגובה היא מיידי באופיה, ההתייחסות לפרסום כאל מקור מידע עובדתי צפויה להיות מוגבלת יותר. ממילא, לגבי פרסום מהסוג הראשון הציפייה היא כי הוא יהיה "מלא" ומפורט יותר, מאשר לגבי פרסום מהסוג השני.

בהקשר זה יצוין, כי בעניין מור הזכיר בית המשפט העליון את "המשקל המועט שניתן לעיתים קרובות להתבטאויות במסגרת תגובות בכלל, ובמסגרת תגובות אונימיניות בפרט" (עמ' 682 לפסק הדין), כשיקול העשוי להביא להחלה מרוככת יותר של דיני לשון הרע על תגובות. פסק דין זה עסק אמנם בתגובות לכתבות (טוקבקים), אולם דומה כי הדברים יפים, בשינויים המחויבים, גם לגבי תגובות ברשתות החברתיות. עם זאת, יש להדגיש כי מאפיין המיידי של הפרסומים ברשתות החברתיות אינו מעניק פטור מתחולתם של דיני לשון הרע. "פרסום מיידי אינו

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 52721-01-19 חדד נ' גלעדי ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט

ייחודי לפייסבוק אלא מאפיין אמצעי תקשורת מודרניים רבים, וכך גם לגבי יכולת התגובה. מאפיין זה, כשלעצמו, אינו שולל את זכות התביעה של הניזוק" (רע"א 1688/18 סרנה נ' נתניהו, פסקה 4 (15.4.2018)). מובן, כי אין בעובדה שמדובר בתגובה מיידית כדי להתיר באופן גורף הצגת תמונה חלקית או מסולפת, אלא מדובר בנתון שיש להביאו בחשבון יחד עם מכלול הנסיבות והרושם הכללי העולה מהפרסום (וראו גם עניין שאול, פסקה 60, שם ציין בית המשפט העליון כי החלתה של הגנת אמת הפרסום על פרסומים ברשתות החברתיות מעוררת מורכבויות שונות, אשר הוא לא נדרש אליהן).

22. הנה כי כן, בכל הנוגע להגנת אמת הפרסום, נראה כי כאשר מדובר בתגובות המתפרסמות ברשת חברתית יש להחיל לגביהן סטנדרט פחות קפדני מבחינת שלמות התמונה הנמסרת בהן. על אף האמור, בענייננו אני סבור כי ההגנה אינה חלה, שכן הפער בין התמונה העולה מהפרסומים לבין המציאות שהוכחה במשפט (ונוכח כי הנטל הוא על הנתבעים) גדול מידי. הנתבעים האשימו את התובעת בכך שהיא הכתה את א'. הנתבעת 1 טענה כי התובעת סטרה לא' ביד, הנתבעים 2-3 טענו כי היא "הרביצה" לא', והנתבע 2 כתב גם כי התובעת "הרימה יד" על א'. מבין השלושה הנתבעת 1 הייתה הכי מדויקת, שעה שהיא ציינה כי מדובר בסטירה ביד, אולם גם היא לא כתבה כי קדמה לסטירה דחיפה והפלה של הטלפון הנייד של התובעת, וכי הסטירה הייתה תגובה, אולי אינסטינקטיבית, לאותה פעולה. בכך יש משום הצגת תמונה חלקית של האירוע. ודוק: גם אם נניח שהעובדה שהתובעת נדחפה והטלפון הנייד שלה הופל לא הצדיקה את המכה שנתנה לא' בידה, ברי כי יש בכך כדי להקהות באופן משמעותי את חומרת המעשה, וממילא פרסום שאינו כולל עובדה זו לכאורה אינו מציג את האמת במלואה (ראו, ע"א 7/79 הוצאת ספרים "החיים" נ' רשות השידור, פ"ד לה(2), 365, 370 (1981)). ודאי שכך הוא בהתחשב בכך שמהעדויות עולה כי ייתכן שמדובר היה בתגובה אינסטינקטיבית של התובעת (הגם שמנגד יש לומר כי נראה שמדובר היה במכה בעוצמה לא מבוטלת).

לאור האמור, יש לקבוע כי הפרסומים אינם מקיימים את דרישת האמת, וממילא לא מתקיימת ההגנה הקבועה בסעיף 14 לחוק איסור לשון הרע (השוו, ת"ק (תביעות קטנות חדרה) 3777-07-17 הראל נ' גניש (14.1.2018)).

23. עם זאת, בנסיבות העניין עומדת לדעתי לנתבעים הגנת תום הלב. מסקנה זו נכונה במיוחד לגבי הנתבעות 1 ו-3, ופחות פשוטה בענייניו של הנתבע 2, אולם לאחר ששקלתי בדבר אני סבור שגם לגביו יש לקבוע כי ההגנה התקיימה.

24. הגנת תום הלב כוללת שני תנאים: האחד, כי הפרסום נעשה בתום לב, והשני כי הוא נעשה בנסיבות המפורטות באחת מהחלופות שבסעיף 15 לחוק איסור לשון הרע. סעיף 16 לחוק קובע חזקות שונות שיש בהן כדי לחזק או להחליש את האפשרות כי ייקבע שהפרסום נעשה בתום לב. לענייננו, רלוונטית החלופה הקבועה בסעיף 15(3) לחוק, הקובעת כך:

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 52721-01-19 חדד נ' גלעדי ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט

"הפרסום נעשה לשם הגנה על ענין אישי כשר של הנאשם או הנתבע, של האדם שאליו הופנה הפרסום או של מי שאותו אדם מעוניין בו ענין אישי כשר".

כפי שצוין לעיל, הפרסומים נושא התביעה נכתבו כתגובות בשרשור אשר לא כולו נמצא בפני בית המשפט, והחלל הראיתי בעניין זה נזקף לחובת התובעת. בנסיבות אלו, יש לקבל את טענת הנתבעים כי קדמו לפרסומים נושא התביעה פרסומים שכתבה התובעת בהם האשימה אותם בהתנהלות אלימה – את הנתבעת 1 גם באופן קונקרטי וספציפי, בכל הנוגע לתקרית עם הכלב, ואת הנתבעים כולם כחלק מהאשמה כללית של המחנה הנגדי בהתנהלות אלימה מילולית ועל סף אלימות פיזית במהלך מערכת הבחירות. בנסיבות אלו, נראה כי יש לראות בתגובות של הנתבעים ככאלו שמבקשות להגן על שמם הטוב, שברי כי הוא אינטרס אישי כשר שלהם. זאת, ודאי ביחס לנתבעת 1, אשר הותקפה אישית על ידי התובעת, אולם גם ביחס לנתבעים 2-3. כך הוא בין אם נפרש את המתקפות של התובעת על המחנה כמתקפות המכוונות גם נגדם, ואז הם מגנים על אינטרס אישי כשר שלהם, ובין אם נתייחס לאינטרס של המחנה כולו. זאת, בהינתן שהפרסום נעשה בקרב קבוצת תושבי בית דגן, אשר לחלק גדול מהם יש אינטרס אישי במחנה זה (על כך שהאינטרס אליו מתייחסת ההגנה אינו חייב להיות פרסונאלי ראו, אורי שנהר **דיני לשון הרע** 297-296 (1997)).

יצוין, כי יתכן שמתקיימות גם הנסיבות הקבועות בסעיף 15(10) לחוק איסור לשון הרע, העוסקות במקרה בו "הפרסום לא נעשה אלא כדי לגנות או להכחיש לשון הרע שפורסמה קודם לכן". מכיוון שהפרסומים של התובעת אינם בפניי במלואם, קשה לקבוע האם מדובר בלשון הרע. כאמור, עניין זה נזקף לחובת התובעת, וייתכן שדי בכך כדי לקבוע שמתקיימים תנאי הסעיף. עם זאת, אין צורך להכריע בשאלה זו, שכן די בכך שמתקיימות בענייננו נסיבותיו של סעיף 15(3) לחוק (לאפשרות ששתי החלופות יחולו במקביל ראו, ע"פ 8735/96 **ביטון נ קופ**, פ"ד נב(1) 19, 30 (1998)).

25. הנה כי כן, התגובות נכתבו בנסיבות הקבועות בסעיף 15 לחוק איסור לשון הרע. עתה יש לבדוק האם מתקיים התנאי של תום לב. דרישת תום הלב כוללת יסודות אובייקטיביים וסובייקטיביים, והיא משתנה בהתאם להגנה הספציפית שביחס אליה היא נבחנת (עניין **דיין**, פסקאות 66-71 לפסק דינו של הנשיא גרוניס). סעיף 16(א) לחוק קובע חזקה כי הפרסום נעשה בתום לב כאשר הוא נעשה בנסיבות הקבועות בסעיף 15 לחוק (תנאי שכאמור התקיים) וכאשר הפרסום "לא חרג מתחום הסביר באותן נסיבות". נדרשת אפוא בדיקה של סבירות הפרסומים נושא התביעה. בענייננו, יש לבחון את שאלת הסבירות משני היבטים עיקריים: האחד, היחס שבין המציאות המשתקפת מהפרסומים לבין האמת; והשני, הזיקה וההלימה בין הדברים שכתבה התובעת לבין הפרסומים נושא התביעה המגיבים להם.

נבחן את הדברים ביחס לכל אחד מהנתבעים.

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 52721-01-19 חדד נ' גלעדי ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט

26. הנתבעת 1 כתבה לתובעת כי "סתרת (כך במקור - א' ס') לילדה ביד מול העיניים שלי. מה גם שהסטירה הגיעה גם לכיווני!". כאמור, נתינת הסטירה היא אמת, אולם הנתבעת 1 לא כתבה כי מדובר בתגובה להפלת הטלפון של התובעת. קיים פער ממשי בין התמונה העולה מהפרסום לבין זו שהתרחשה בפועל (ולמצער שהוכח שהתרחשה), ולעיל קבענו כי בנסיבות העניין די בפער זה כדי למנוע מהפרסום להיחשב כ"אמת". אולם, בעוד שבהגנה לפי סעיף 14 לחוק איסור לשון הרע נכונות הפרסום היא דרישה בלעדית אין, ופרסום שאינו אמת לא ייהנה מההגנה יהיו אשר יהיו הסיבות לכך שהוא אינו אמת, לא כך הוא ביחס להגנת תום הלב (ראו, עניין דין, פסקה 32 לפסק דינו של הנשיא גרוניס; עניין שאול, פסקאות 57 ו-60). ודוק: גם בהגנת תום הלב יש חשיבות לשאלה אם הפרסום הוא אמת (ראו למשל, סעיף 16(ב)-(1)-(2) לחוק איסור לשון הרע), אולם אמיתות הפרסום אינה תנאי הכרחי לתחולת ההגנה.

27. השאלה מתי פרסום נחשב ל"סביר" אינה אחידה, אלא משתנה לפי החלופה הספציפית בסעיף 15 לחוק בה מדובר (ע"א 5653/98 פלוס נ' חלוץ, פ"ד נה(5) 865, 901 (2001)). בענייננו, יש לבחון את שאלת הסבירות בהתחשב בכך שמדובר בפרסום תגובה ברשת חברתית, מתוך מטרה להגן על המוניטין והשם הטוב של הנתבעת 1. סבורני, כי מכלול הנסיבות מצביע על כך שהפרסום של הנתבעת 1 לא חרג מגדר הסביר. העובדה שמדובר בתגובה מיידית ברשת הפייסבוק, אשר לא היה בה די כדי להעמיד את הגנת אמת הפרסום, עומדת לימינה של הנתבעת 1 ובהצטרפה ליתר הנסיבות מקימה לה את הגנת תום הלב.

בהקשר זה יש להביא בחשבון את הנסיבות בהן נכתבה התגובה ואת מהותו של חוסר הדיוק שבה. הנתבעת 1 עמדה תחת מתקפה חריפה של התובעת, בין באופן אישי ובין כחלק מהמחנה שהיא הזדהתה איתו בבחירות. הפרסום היה תגובה מיידית של הנתבעת 1 להאשמות אלו, והוא נתפס ככזה על ידי הקוראים. הפרסום היה נכון בבסיסו, הגם שהוא לא העביר את התמונה המלאה. להתרשמותי, אין מדובר בכוונה של הנתבעת 1 להעצים באופן מלאכותי את חומרת התנהלותה של התובעת, אלא בניסוח לא מדויק ולא ממצה של הדברים. אמת, כי מן הראוי היה שהתיאור על ידי הנתבעת 1 יהיה מאוזן יותר, אולם בהקשר זה יש ליתן משקל לתנאים בהם פעלה הנתבעת 1, ובעיקר לכך שמדובר בפרסום שהיה תגובה מיידית למתקפה מצד התובעת.

נדגיש שוב: הרשת החברתית אינה הפקר ואינה פטורה מתחולתם של דיני לשון הרע. אולם, כאמור לעיל יישום הדין עשוי להיות מושפע ממאפייניה הייחודיים של הרשת החברתית, לרבות מאפיין המיידיות. זאת, במיוחד שעה שהתובעת היא זו שהחלה את ההתכתשות בזירה זו, ובכך קיבלה על עצמה במידה מסוימת את "חוקי המשחק", הכוללים דיונים המתאפיינים בתגובות מהירות ומיידיות. לאפיון זה של השיח ברשת החברתית יש משקל שעה שנבחנת סבירותה של תגובה שנכתבה ברשת, והוא עשוי להצדיק במצבים מסוימים יחס סלחני יותר כלפי מקרים בהם התגובה אינה מדויקת או אינה פורשת את התמונה במלואה. זאת, כאמור לעיל, לא כהיתר גורף

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 52721-01-19 חדד נ' גלעדי ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט

להצגת תמונה חלקית או מסולפת, אלא כשיקול מסוים שיש להביאו בחשבון כאשר נבחנת תחולתה של הגנת תום הלב, לצד המאפיינים הנוספים של הפרסום וכלל הנסיבות.

בענייננו, בהתחשב באופיה הספונטני של התגובה וברקע לכתיבתה, באינטרס של הנתבעת 1 להגן על שמה הטוב, בטיב הפער בין הפרסום לבין המציאות ובהנחת המוצא כי הקוראים מבינים שמדובר בתגובה מיידית שאינה מגוללת בהכרח את כל הסיפור – אין בכך שהפרסום לא שיקף את האמת במלואה כדי לגרוע מסבירותה של התגובה.

28. אשר ליחס בין הדברים שכתבה התובעת לבין הפרסום המגיב, כאמור לעיל אין בפניי את מלוא הדברים שכתבה התובעת, ועניין זה נזקף לחובתה. אולם, גם אם נסתפק בפרסומים שהוגשו כראיה, ניתן לראות כי מדובר במתקפות חריפות של התובעת כלפי המחנה התומך במועמד הנגדי, והאשמה שלו בהתנהלות אלימה. אבהיר, כי איני קובע כי מתקפות אלו חרגו מגבולות הביטוי הלגיטימי, אולם טיבן וחומרתן של המתקפות הם נתונים רלוונטיים להערכת סבירות התגובה. בהתחשב בכך שהתובעת האשימה את המחנה הנגדי בהתנהלות אלימה, הרי שתגובה המבקשת לטעון כי מי שהפעילה אלימות היא דווקא התובעת מקיימת קשר ענייני עם ההאשמה בפניה מתגוננים. בנסיבות העניין, בהתחשב בחומרת ההאשמות שהעלתה התובעת, אני סבור כי הפרסום המגיב של הנתבעת 1 היה פרופורציונאלי, ואינו חורג מהסביר.

לאור כל האמור, סבורני כי עומדת לנתבעת 1 הגנת תום הלב.

29. הנתבעת 3 כתבה כי התובעת הרביצה לא'. כמו לגבי הנתבעת 1, גם תיאור זה אינו מספק את התמונה במלואה, ומציג את התובעת באור שלילי מהמוצדק. אולם, בניגוד לנתבעת 1, הרי שמעדותה של הנתבעת 3 עולה כי היא כלל לא הייתה מודעת לאירוע של הפלת הטלפון. היינו, הנתבעת 3 הייתה משוכנעת כי התיאור שלה הוא האמת במלואה. השאלה היא אפוא האם הנתבעת 3 נקטה אמצעים סבירים לבירור האמת (ראו, סעיף 16(ב)(2) לחוק איסור לשון הרע), וזאת בנוסף לשאלה האם הפער בין האמת לאמיתה לזו העולה מהפרסום הוא כזה השולל את תחולת ההגנה. גם כאן, הסבירות נגזרת ממכלול הנסיבות. בהתחשב בכך שהנתבעת 3 חשה צורך להגיב באופן מידי על מנת להתגונן מפני ההאשמות של התובעת, הרי שמאותם שיקולים שפורטו לעיל בעניינה של הנתבעת 1 אני סבור שבנסיבות העניין התנהלותה לא חרגה מהסביר, ועומדת לה הגנת תום הלב.

30. הדברים פחות פשוטים בקשר לנתבע 2. בשונה מהנתבעות 1 ו-3, הנתבע 2 חזר על ההאשמות מספר פעמים, ואף כינה את התובעת "אישה אלימה". התבטאויותיו של הנתבע 2 היו חריפות יותר, ועל רקע זה בולטת ביתר שאת אי הצגתה של התמונה המלאה בנוגע לאירוע, וההתעלמות מהנסיבות בהן ניתנה המכה לא'. כינויה של התובעת "אישה אלימה" מציג אותה באור שלילי ביותר. אילו היה הנתבע 2 מפרט את מלוא הנסיבות שבגינן הוא מכנה אותה כך, ייתכן שניתן היה לראות בכך משום הבעת דעה לגיטימית. אולם, מקום בו הנתבע 2 גם השתמש בביטוי החמור "אישה אלימה" וגם לא נתן תיאור מלא של הנסיבות שלשיטתו זיכו את התובעת בכינוי זה, יש בכך

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 52721-01-19 חדד נ' גלעדי ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט

משום העצמה יתרה ולא מבוססת של החומרה והגינוי המיוחסים לתובעת, באופן המעמיד בספק את סבירותה של התגובה.

על אף האמור, לאחר ששקלתי בדבר באתי לכלל דעה כי גם לגבי הנתבע 2 יש להכיר, גם אם בדוחק, בקיומה של הגנת תום הלב. אילו היו התגובות שפרסם הנתבע 2 עומדות לבדן, נראה כי היה מקום לקבוע שהן חורגות מהסביר ולא להכיר בקיומה של הגנת תום הלב. אולם, לא ניתן להתעלם מהעובדה שפרסומי הנתבע 2 היו חלק ממכלול של פרסומים, לרבות אלו של הנתבעות 1 ו-3 (וגם כאן יש לזקוף לחובת התובעת את העובדה שהמכלול אינו מונח בפני בית המשפט). ההתרשמות של הקוראים מדברי הנתבע 2 מושפעת גם היא, כך יש להניח, מהמכלול (וראו, עניין מור, עמ' 682, שם ציין בית המשפט העליון כי במקרים של ריבוי תגובות לעתים הפרסום המשמץ "נבלע בהמון", באופן ההופך אותו לזוטי דברים).

בנסיבות אלו, נוכח העדרה של תמונת הפרסומים המלאה (הנזקף לחובת התובעת), באתי לכלל דעה כי לא ניתן לקבוע כי יש בתוספת החומרה בהתבטאויות של הנתבע 2 (ביחס לאלו של הנתבעות 1 ו-3) כדי לשלול את תחולתה של ההגנה. עם זאת, יש להדגיש כי ההתבטאויות של הנתבע 2 כלפי התובעת היו לא ראויות ולא במקומן.

31. לאור כל האמור, מצאתי כי בנסיבות העניין הנתבעים נהנים מהגנת תום הלב. ממילא, דין התביעה להידחות. עם זאת, משעה שהפרסומים הציגו תמונה לא נכונה, ובוודאי שלא מדויקת, של התנהלות התובעת, מצאתי שלא לפסוק הוצאות לטובת הנתבעים.

סוף דבר

32. התביעה נדחית, ללא צו להוצאות.

זכות ערעור לבית המשפט המחוזי תוך 60 יום.

ניתן היום, ו' תשרי תשפ"ב, 12 ספטמבר 2021, בהעדר הצדדים.

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 52721-01-19 חדד נ' גלעדי ואח'

תיק חיצוני: קיים תיק עזר לשופט

אבי סתיו, שופט

